

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE PŁONIAWY-BRAMURA
na lata 2017-2021**

- I. Wstęp
- II. Podstawa prawna.
- III. Analiza problemów społecznych na terenie gminy Płoniawy-Bramura.
- IV. Adresaci programu.
- V. Podmioty funkcjonujące na terenie gminy świadczące pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- VI. Współpraca z podmiotami działającym poza terenem gminy.
- VII. Cele programu.
- VIII. Zadania programu.
- IX. Przewidywane efekty realizacji programu.
- X. Miejsce i czas realizacji.
- XI. Monitoring i ewaluacja programu.
- XII. Finansowanie programu.
- XIII. .Zakończenie.

I. Wstęp.

Przemoc jest jednym z najbardziej niepokojących zjawisk współczesnego świata, jest mechanizmem regulującym stosunki panujące między ludźmi w różnych grupach, instytucjach, środowiskach i układach społecznych. Ludzie nie chętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny.

W Polsce jak również w gminie trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska. Przemoc w rodzinie może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez żadnych wątpliwości należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie przestrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- ***Jest intencjonalna.***

Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu.

- ***Sily są nierówne.***

W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.

- ***Narusza prawa i dobra osobiste.***

Sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.)

- ***Powoduje cierpienie i ból.***

Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Zjawisko przemocy w rodzinie definiuje art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie – ***należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.***

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna**- jest to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły,którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie np. popychanie odpychanie ,obezwładnianie ,przytrzymywanie ,policzkowanie szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami,bicie przedmiotami,ciskanie w kogoś przedmiotami ,parzenie,polewanie substancjami żrącymi,użycie broni,porzucenie w niebezpiecznej okolicy,nieudzielenie koniecznej pomocy,itp.
- **przemoc psychiczna** – jest to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby np.:wyśmiewanie,poniżanie,upokarzanie,zawstydzanie,narzucanie własnych poglądów,ciągłe krytykowanie,kontrolowanie,ograniczanie kontaktów,stosowanie gróźb,szantażowanie,ograniczanie snu i pożywienia,karanie przez odmowę uczuć,itp.
- **przemoc seksualna** - jest to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. wymuszanie pożycia seksualnego,wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych,wymuszanie seksu z osobami trzecimi,sadystyczne formy współżycia seksualnego,demonstrowanie zazdrości,krytyka zachowań seksualnych kobiety,itp.
- **Przemoc ekonomiczna** -jest to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy np. odbieranie zarobionych pieniędzy,uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej,nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny ,okradanie ,zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka, itp.

Rodzaje przemocy: fizyczna,psychiczna,ekonomiczna i seksualna mogą przenikać,ale każda może też występować osobno. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie,przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem .Zazwyczaj,jeżeli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób,może zastosować ją po raz kolejny .

Skutki przemocy zależą od :

- Rodzaju przemocy,
- Czasu trwania,
- Od wieku osoby dotkniętej,
- Osoby stosującej przemoc,

Skutki przemocy:

- Skutki fizyczne,
- Skutki psychiczne ,które są odleglejsze,trwalsze,np. mechanizmy obronne
- regresja- to sięganie po płacz ,ucieczkę,krzyk,
- agresja -np. dziecko bije,kopie,wyzywa,pluje,słowna-jest rozładowaniem napięć,
- zaburzenie nerwicowe – najpierw neurologiczne potem nerwicowe np. zaburzenia snu,moczenie nocne itd.

Trwałymi skutkami przemocy jest:

- uzależnienie od agresora,
- zaburzenie procesu socjalizacji,
- odwrócenie roli.

Wymienione wyżej skutki przemocy są tylko nielicznymi,które mogą występować. Przemoc domowa nie zawsze jest łatwa do rozpoznania,może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Mimo,że w relacjach międzyludzkich istniała ona od zawsze ,o przemocy w rodzinie mówiono niewiele. A przemoc może prowadzić do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych,tragicznych skutków psychologicznych,a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń .

II. Podstawa prawna.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ,
2. Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
3. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej .
4. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

III. Analiza problemów społecznych na terenie gminy Płoniawy-Bramura.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Gmina Płoniawy-Bramura jest gminą wiejską położoną w powiecie makowskim,w północnej części województwa mazowieckiego. Siedzibą gminy jest miejscowość Płoniawy-Bramura. Gmina zajmuje powierzchnię 13485 ha. W skład gminy wchodzi 34 sołectwa,w tym 40 wsi. Ludność gminy wyniosła na koniec grudnia 2016 r.-5669 mieszkańców (dane U.G) .Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie na koniec 31.12.2016 roku wyniosła : ogółem 494 osoby w tym kobiet – 238. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku: ogółem 48 osób w tym kobiet 25 (dane PUP), oprócz bezrobocia zarejestrowanego jest jeszcze tzw. bezrobocie ukryte,związane z faktem,iż część niepracujących z terenu gminy nie jest zarejestrowana PUP. Bezrobocie nie jest jednym problemem naszej gminy,jest nim również problem alkoholowy,który niejednokrotnie przyczynia się do stosowania przemocy w rodzinie. Z danych gminnej komisji rozwiązywania 4 problemów alkoholowych wynika ,że w okresie od stycznia do grudnia 2016 r. wpłynęło 20 wniosków w tym 4 wnioski grupy roboczej Zespołu Interdyscyplinarnego o podjęcie leczenia

odwykowego. We wszystkich przypadkach z osobami zgłoszonymi do komisji przeprowadzono rozmowy motywujące do podjęcia leczenia (20). Z danych OPS za 2016 rok wynika ,że 210 rodzin korzysta z pomocy społecznej co stanowi 3,7% rodzin w gminie. W śród tej grupy rodzin 10 rodzin to rodziny z problemem alkoholowym i 6 rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie .Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej,czyli toczącej się w rodzinie,czy w szkole,ale nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania. Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych wynika, że zjawisko przemocy na terenie gminy, nie jest rozpowszechnione. Nie należy jednak bagatelizować tego problemu i pozostawić,jako nie istniejący,albowiem sprawy związane z przemocą często nadal są skrywane i być może o wielu przypadkach pracownicy socjalni nie mają rozeznania.

W celu wypracowania sprawnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy osobom /rodzinom doznającym przemocy w rodzinie powołany został Zarządzeniem Wójta Zespół Interdyscyplinarny w celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem Zespołu jest pomoc osobom,rodzinom i grupom problemowym oraz środowiskom dysfunkcyjnym w przezwycięzeniu problemów wynikających z aktów przemocy.

Według danych członków Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Płoniawy Bramura realizowano procedurę Niebieskiej Karty jak niżej:

Liczba założonych Niebieskich Kart A

rok	Niebieska Karta A
2014	11 w tym założone przez : Policję -9 OPS- 2
2015	15 w tym założonych przez: Policję -15
2016	14 w tym założonych: Policję -14

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego

Liczba powołanych grup roboczych:

rok	Ilość powołanych grup roboczych
2014	11
2015	15
2016	14

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego

Z danych powyższych wynika, że na terenie gminy w roku 2016 założono o 1 kartę mniej niż w

roku 2015 r. W/w karty zostały założone podczas interwencji Policji, gdzie sprawcami przemocy były osoby pod wpływem alkoholu.

Sprawami, którymi zajmowały się grupy robocze to sprawy dotyczące przemocy w rodzinie. Zadaniem grup roboczych było: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodziny wg. potrzeb, prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy, podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury "Niebieskiej Karty". Ofiarami przemocy w 2016 r. było 12 kobiet w tym od 18-67 lat, 2 kobiety od 67 lat. Sprawcami przemocy byli mężczyźni-14. Zjawisko przemocy w rodzinie jest trudno określić, ponieważ nie wszystkie akty przemocy są ujawnione.

IV. Adresaci programu:

Program przeznaczony jest dla mieszkańców gminy Płoniawy-Bramura, głównie skierowany jest do:

- ofiar przemocy w rodzinie;
- sprawców przemocy w rodzinie;
- przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą;
- społeczności lokalnej.

V. Podmioty funkcjonujące na terenie gminy świadczące pomoc w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

1. Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Policja.
4. Placówki ochrony zdrowia.
5. Szkoły.
6. Kościoły.
7. Organizacje pozarządowe.

VI. Współpraca z podmiotami poza terenem gminy.

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
2. Poradnia Rodzinna.
3. Sąd Rejonowy.
4. Kuratorzy
5. Komenda Powiatowa Policji.
6. Prokuratura Rejonowa.

7. Organizacje pozarządowe.

oraz inne podmioty nie wymienione wyżej działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Płoniawy-Bramura ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2017-2021 r. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

VII. Cele Programu.

Podsumowując zebrane dane oraz możliwości zarówno instytucjonalne jak i wykorzystanie wiedzy i doświadczenia osób, które pracują na rzecz osób zagrożonych przemocą, z ofiarami lub sprawcami przemocy nakreślono cel główny programu, który będzie realizowany poprzez cele szczegółowe.

Cel główny programu:

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 -2021 r. jest:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie , zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe Programu.

Cel szczegółowy nr 1: Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.

Cel szczegółowy nr 2: Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.

7

Cel szczegółowy nr 3: Zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno-edukacyjne.

Cel szczegółowy nr.4: Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Cel szczegółowy nr.1: Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.

TERMIN

zadanie	działanie	Realizatorzy	2017	2018	2019	2020	2021
1.Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy w rodzinie	a)nawiązanie współpracy z instytucjami zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy ; b) udzielenie świadczeń pieniężnych;	Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej					
2.Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy	a) prowadzenie pracy socjalnej; b)edukowanie ofiar przemocy w zakresie: przysługujących praw.	OPS Policja Zespół Interdyscyplinarny					
3.Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	a) motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy; b) organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb)	OPS Policja Zespół Interdyscyplinarny					

TERMIN

Cel szczegółowy nr 2: Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.

zadanie	działanie	realizatorzy	2017	2018	2019	2020	2021
1.Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	a)systematyczne szkolenie wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą; b) rozwój form spędzenia czasu wolnego celem wzmocnienia więzi rodzinnych,prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych; c)realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych,uwrażliwiających dzieci i młodzież na problem przemocy w rodzinie oraz sposób radzenia sobie ze stresem i agresją.	Zespół Interdyscyplinarny, OPS, Policja, GKRPA, Oświata, Służba zdrowia					

8

Cel szczegółowy nr 3: Zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno-edukacyjne.

TERMIN

zadanie	działanie	realizatorzy	2017	2018	2019	2020	2021
1. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności	<p>a) umieszczenie informacji na tablicy ogłoszeń w siedzibach OPS, Policji, Służby zdrowia Oświaty, U.G informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie;</p> <p>b) rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych - ulotek, broszur, plakatów itp. dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej</p>	Zespół Interdyscyplinarny, Policja, GKRPA, Oświata, Służba zdrowia, OPS					

Cel szczegółowy nr 4: Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy

TERMIN

zadanie	działanie	realizatorzy	2017	2018	2019	2020	2021
1. Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	<p>a) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;</p> <p>b) podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;</p> <p>c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;</p> <p>d) podejmowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;</p> <p>e) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą;</p> <p>f) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;</p> <p>g) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą "NK".</p>	OPS Policja Służba zdrowia Oświata GKRPA Zespół Interdyscyplinarny					

IX. Przewidywane efekty realizacji Programu.

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

3. Udzielenie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom doznającym przemocy.
5. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przeciwdziałania przemocy.
6. Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy.

X. Miejsce i czas realizacji Programu .

Program będzie realizowany na terenie gminy Płoniawy-Bramura w latach 2017-2021, w okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2021 r.

XI. Monitoring i ewaluacja Programu.

Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Na bieżąco będzie sprawowany nadzór nad realizacją programu i podejmowanie niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie. Program będzie poddawany ewaluacji corocznie, na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji.

Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

1. Liczba osób/rodzin objętych pomocą.
2. Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Ilość działań profilaktycznych w placówkach oświatowych.
4. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.
5. Ilość uczestników grup wsparcia.
6. Liczba uruchomionych procedur "Niebieska Karta".
7. Liczba ofiar przemocy w rodzinie.
8. Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych.
9. Liczba interwencji związanych z przemocą.
10. Liczba materiałów informacyjnych min. zakup publikacji, broszur, ulotek itp.

Monitorowanie i ewaluacja programu będzie prowadzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Płoniawach-Bramurze. W terminie do 31 marca każdego roku Wójt Gminy przedstawi Radzie Gminy Płoniawy-Bramura roczne sprawozdanie za rok poprzedni z realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy.

XII. Finansowanie Programu.

Źródłem finansowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Płoniawach-Bramurze będą środki finansowe z

10

budżetu gminy pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, oraz środki pozyskane z innych źródeł.

XIII. Zakończenie.

Realizacja programu jest działaniem długofalowym, wymagającym stałego monitorowania i zaangażowania wszystkich realizatorów, ma także wieloletnią perspektywę i powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego mieszkańców gminy. Działania Programu obejmują lata 2017-2021. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych mogą ulec zmianom i udoskonaleniom. Program w razie potrzeb będzie modyfikowany na każdym etapie realizacji zadania. Koordynatorem działań związanych z realizacją Programu będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Płoniawach-Bramurze.

Opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej